

Wymagania edukacyjne z historii w klasie V

Dział	Ocenę dopuszczający otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczny otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobry otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobry otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celujący otrzymuje uczeń, który:
<p>Polska pierwszych Piastów</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty chrztu Polski i zjazdu gnieźnieńskiego, - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plemię, gród, drużyna, książę</i>, - rozumie szczególne znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego w dziejach państwa polskiego, - zna legendy o Lechu, Czechu i Rusie, o Popielu oraz o Piaście, - rozpoznaje cechy charakterystyczne legendy, - wskazuje na mapie Gniezno i obszar państwa Mieszka I. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia zajęcia mieszkańców średniowiecznego Gniezna, - omawia okoliczności, w jakich doszło do ślubu Mieszka I z Dobrawą, - zna podstawowe fakty z życia świętego Wojciecha, - umieszcza na linii chronologicznej datę chrztu Polski, - opisuje budowę średniowiecznego grodu na przykładzie Gniezna, - wskazuje na mapie granice państwa Mieszka I, - zaznacza na linii chronologicznej daty śmierci biskupa Wojciecha, zjazdu gnieźnieńskiego oraz koronacji Bolesława Chrobrego, - przedstawia historię zjazdu gnieźnieńskiego, uwzględniając postacie 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia narzędzia rolnicze używane przez Słowian, - podaje lata panowania Mieszka I, - tłumaczy, jakie były przyczyny i skutki chrztu Polski, - wie, jaką rolę pełnili duchowni w państwie Mieszka I, - omawia następstwa misji i męczeńskiej śmierci biskupa Wojciecha, - wskazuje na mapie ziemie polskie zamieszkiwane przez najważniejsze plemiona słowiańskie w X wieku, - opowiada o powstaniu i początkach państwa polskiego, - omawia znaczenie przyjęcia chrztu przez Polskę, 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje autorów średniowiecznych kronik, które zawierają legendy o początkach państwa polskiego, - wie, na czym polegał słowiański obrzęd postrzyżyn, - omawia zachowane ślady pogańskich wierzeń Słowian, - wymienia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego, - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>relikwie, koronacja</i>, - tłumaczy, czym był Szczerbiec, - wie, kiedy Orzeł Biały stał się symbolem państwa polskiego, - charakteryzuje wierzenia mieszkańców ziem polskich przed przyjęciem chrztu przez Mieszka I, 	<ul style="list-style-type: none"> - zna pisemną relację Ibrahima ibn Jakuba dotyczącą państwa Mieszka I, - omawia legendarne początki dynastii Piastów, - przedstawia stanowisko historyków dotyczące pochodzenia przodków Mieszka I, - porównuje przebieg granic współczesnej Polski i państwa Mieszka I, - opowiada o współczesnym znaczeniu zjazdu gnieźnieńskiego, - prezentuje postać świętego Wojciecha.

		<p>świętego Wojciecha, Bolesława Chrobrego i Ottona III.</p>	<p>- wskazuje na mapie granice państwa polskiego w czasach Bolesława Chrobrego.</p>	<p>- potrafi określić przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I, - ocenia znaczenie bitwy pod Cedynią, - pokazuje na mapie Gdańsk i ziemie zamieszkiwane przez Prusów, - przekazuje relację z pobytu Ottona III w Gnieźnie w 1000 roku na podstawie fragmentów kroniki Galla Anonima, - charakteryzuje politykę zewnętrzną i wewnętrzną Bolesława Chrobrego.</p>	
<p>Spółeczeństwo średniowiecza</p>	<p>- podaje cechy idealnego rycerza, - wyjaśnia znaczenie terminu <i>mieszczanie</i>, - opisuje średniowieczny klasztor i tryb życia mnichów, używając wyrazów: <i>zakon</i>, <i>reguła</i>, <i>ubóstwo</i>, - charakteryzuje postać świętego Franciszka z Asyżu.</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>klasztor</i>, <i>post</i>, <i>skryptorium</i>, <i>kopista</i>, <i>kupiec</i>, <i>rzemieślnik</i>, <i>cech</i>, <i>burmistrz</i>, <i>samorząd miejski</i>, <i>rynek</i>, - wie, jak duży wpływ na życie ludzi w średniowieczu miała religia, - wymienia zabudowania tworzące średniowieczny klasztor, - rozumie, jaką funkcję pełniły zamki w średniowieczu, - wymienia główne elementy rycerskiego wyposażenia, - podaje przykłady zawodów rzemieślniczych wykonywanych w średniowieczu,</p>	<p>- omawia przejawy średniowiecznej pobożności, - wie, jaką drogę musiał przejść chłopiec, aby zostać rycerzem, - wyjaśnia, czym były turnieje rycerskie, - wie, jaką rolę odgrywali w średniowiecznym mieście burmistrz i członkowie ławy miejskiej, - tłumaczy, jaki wpływ na poprawę wydajności pracy chłopów w średniowieczu miało zastosowanie młyna i pług, - wie, jak odżywiali się mieszkańcy średniowiecznej wsi,</p>	<p>- tłumaczy, na czym polegała praca zakonników w średniowiecznym skryptorium, - wie, skąd wzięło się powiedzenie <i>polegać na kimś jak na Zawiszy</i> i co ono oznacza, - wymienia elementy kultury rycerskiej i dworskiej, - podaje przykłady miejsc w Polsce, w których znajdują się obecnie zamki wzniesione w średniowieczu bądź ich ruiny, - rozumie pochodzenie nazw współczesnych ulic, na przykład: <i>Szewska</i>, <i>Garncarska</i>,</p>	<p>- zna rolę zakonów w czasach współczesnych, - wie, jakie funkcje pełniły zamki w dzisiejszych czasach, - przedstawia sposoby spędzania wolnego czasu przez mieszkańców wsi w średniowieczu, - rozpoznaje na przykładach średniowiecznych budowli takie elementy architektoniczne, jak: portal, rozeta, apsyda, łuk, sklepienie, - przekazuje informacje na temat zabytków romańskich i gotyckich znajdujących się w rodzinnej miejscowości lub regionie, - wyjaśnia, jaką rolę w sztuce średniowiecznej odgrywała tematyka</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia grupy ludności żyjące w średniowiecznym mieście, - wymienia prace polowe wykonywane w epoce średniowiecza, - rozpoznaje charakterystyczne elementy zamku, - opisuje średniowieczne miasto, - wskazuje różnice między losem chłopca a życiem rycerza lub mieszczanina. 	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi wskazać różnice między stylami romańskim i gotyckim, - charakteryzuje grupy ludności żyjące w średniowiecznym mieście. 	<p><i>Tkacka</i>,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, czym była lokacja, - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sołtys</i>, <i>plug</i>, <i>trójpolówka</i>, - wyjaśnia znaczenie związku frazeologicznego <i>benedyktyńska praca</i> i tłumaczy, skąd wywodzi się to wyrażenie, - opisuje wygląd średniowiecznej twierdzy, - opowiada o roli karczmy w średniowieczu na podstawie tekstu źródłowego. 	<p>religijna,</p> <ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, na czym polegały i jak przebiegały turnieje rycerskie, - potrafi wymienić różnice między handlem średniowiecznym i współczesnym, - porównuje miasto średniowieczne z miastem współczesnym, - omawia proces przebiegu lokacji wsi, - tłumaczy, dlaczego stosowanie trójpolówki pozwalało uzyskać lepsze efekty niż uprawa ziemi metodą żarową, - porównuje życie na wsi w średniowieczu i w czasach współczesnych.
Polska i Krzyżacy	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę bitwy pod Grunwaldem, - tłumaczy, dlaczego królowi Kazimierzowi nadano przydomek <i>Wielki</i>, - wskazuje na mapie Królestwo Litewskie i Wielkie Księstwo Litewskie, - wymienia zasługi Jadwigi dla kultury polskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego, w tym założenie Akademii Krakowskiej, - tłumaczy, w jakich okolicznościach doszło do ślubu Jadwigi i Jagiełły, - podaje przyczyny i skutki wielkiej wojny z zakonem krzyżackim, - wskazuje na mapie: Pomorze Gdańskie, Małopolskę, Wielkopolskę, Kujawy, Mazowsze, Śląsk, - umieszcza na linii chronologicznej daty: koronacji Kazimierza Wielkiego, założenia Akademii Krakowskiej, 	<ul style="list-style-type: none"> - opowiada, kim był Mikołaj Wierzynek, - opowiada o uczcie u Wierzyńka - pokazuje na mapie terytorium państwa zakonu krzyżackiego oraz Malbork, - ocenia, czy ostatniemu władcy z dynastii Piastów słusznie nadano przydomek <i>Wielki</i>, - umieszcza na linii chronologicznej daty: zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie, bitwy pod Grunwaldem, podpisania I i II pokoju toruńskiego, - podaje przyczyny i 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>unia</i>, - wymienia czynniki, które umożliwiły ponowne scalenie ziem polskich, - omawia politykę wewnętrzną i zewnętrzną Kazimierza Wielkiego, - określa na podstawie drzewa genealogicznego pokrewieństwo łączące przedstawicieli dynastii Piastów i Andegawenów, - tłumaczy, jakie znaczenie miało dla Polski odzyskanie Pomorza Gdańskiego w 1466 roku. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Prusy</i>, <i>zakon krzyżacki</i>, <i>wielki mistrz</i>, - dostrzega negatywne skutki rozbicia dzielnicowego, - tłumaczy, w jakich okolicznościach powstał zakon krzyżacki, - wie, dlaczego Konrad Mazowiecki sprowadził Krzyżaków do Polski, - wymienia przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego, - omawia skutki sprowadzenia Krzyżaków do Polski, - wie, jakie skutki przyniosła Polsce utrata Pomorza

		<p>wygaśnięcia dynastii Piastów w państwie polskim,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie Kraków oraz obszar Królestwa Polskiego za panowania Kazimierza Wielkiego, - wyjaśnia sens powiedzenia: <i>Kazimierz Wielki zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną,</i> - przedstawia okoliczności objęcia polskiego tronu przez Jadwigę. 	<p>skutki zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia przebieg bitwy pod Grunwaldem, - wymienia najważniejsze dokonania Władysława Jagiełły i Kazimierza Jagiellończyka. 		<p>Gdańskiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia nazwy obszarów współczesnej Polski, na których można znaleźć ślady obecności Krzyżaków, - wie, kim byli templariusze i zna opowieść o ich legendarnym skarbie, - umieszcza na linii chronologicznej daty: sprowadzenia Krzyżaków do Polski, podboju Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków, koronacji Władysława Łokietka, bitwy pod Płowcami, - ocenia rolę Władysława Łokietka w procesie zjednoczenia państwa polskiego, - wskazuje na mapie dzielnice należące do Królestwa Polskiego w chwili śmierci Władysława Łokietka, - tłumaczy, dlaczego koronacja Władysława Łokietka miała tak duże znaczenie dla Polski, - ocenia politykę prowadzoną przez Krzyżaków oraz ich działalność na podbitych terenach, - pozyskuje z różnych źródeł informacje o zamku w Malborku, - porównuje sposoby prowadzenia polityki zagranicznej stosowane przez Władysława Łokietka i
--	--	--	--	--	--

					<p>Kazimierza Wielkiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównuje przebieg dwóch wojen polsko-krzyżackich w XV wieku i ocenia znaczenie tych konfliktów w polskiej historii, - opowiada, czym zajmują się współczesne bractwa rycerskie.
<p>Europejczycy odkrywają świat</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie przełomowe znaczenie roku 1492 w dziejach Europy i świata, - wie, jaką rolę w okresie wielkich odkryć geograficznych odegrał Krzysztof Kolumb, - tłumaczy, na czym polegało przełomowe odkrycie Mikołaja Kopernika, - umieszcza na linii chronologicznej datę odkrycia Ameryki przez Krzysztofa Kolumba, - pokazuje na mapie trasę pierwszej wyprawy dalekomorskiej Krzysztofa Kolumba, - tłumaczy teorię Mikołaja Kopernika w kontekście powiedzenia: <i>Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przyczyny odkryć geograficznych w XV i XVI stuleciu, - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>karawela, Nowy Świat, Indianie, broń palna, konkwistador,</i> - opowiada, co wydarzyło się w roku 1492, używając terminów: <i>karawela, Nowy Świat, Indianie, broń palna,</i> - opowiada o życiu Mikołaja Kopernika, używając wyrażen: <i>uczony, astronom, odkrycie naukowe.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - zna najważniejsze dokonania Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamy i Ferdynanda Magellana, - wymienia skutki odkryć geograficznych dla mieszkańców Europy i Ameryki, - wie, dlaczego Leonarda da Vinci zalicza się do czołowych postaci epoki renesansu, - wyjaśnia znaczenie terminów <i>renesans</i> i <i>humanizm,</i> - wskazuje na mapie lądy odkryte w XV i XVI wieku przez Europejczyków oraz trasy wypraw odkrywczych podjętych przez Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamę i Ferdynanda Magellana, - wyjaśnia, dlaczego Kolumb nazwał mieszkańców Ameryki Indianami, - omawia różnice w postrzeganiu ludzkiego życia w średniowieczu i renesansie, 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę wynalezienia ruchomej czcionki przez Jana Gutenberga, - rozumie myśl Terencjusza: <i>Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce,</i> - podaje przykłady najważniejszych dzieł renesansowych, - tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób Krzysztof Kolumb zdobył zaufanie Indian, - opisuje wygląd XV-wiecznego okrętu, - charakteryzuje życie na statku w XV wieku, - wyjaśnia, jak średniowieczni mieszkańcy Europy wyobrażali sobie świat, - tłumaczy, jaki wpływ miały odkrycia geograficzne na wyobrażenia ludzi o świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kim byli Hernan Cortez i Francisco Pizarro, - wie, skąd współcześnie czerpiemy wiedzę o Wszechświecie, - zna teorie dotyczące tego, kto dotarł do Ameryki przed 1492 rokiem, - ocenia znaczenie wypraw odkrywczych dla Europejczyków i ludów zamieszkujących Amerykę, - formułuje wnioski dotyczące niewolnictwa i wyraża swoją opinię na ten temat, - pozyskuje z różnych źródeł informacje o Krzysztofie Kolumbie oraz tworzy notatkę na temat tej postaci, - ocenia wpływ wynalazku Jana Gutenberga na zmianę światopoglądu ludzi na przełomie średniowiecza i renesansu, - sporządza notatkę na temat wybranego twórcy renesansowego na podstawie zgromadzonych informacji.

			<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje charakterystyczne cechy budowli renesansowych. 		
<p>W Rzeczypospolitej szlacheckiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dwór, paż, komnata, arras</i>, - wie, którzy władcy panowali w Rzeczypospolitej w okresie rozkwitu polskiej kultury, - wie, jakie znaczenie miał spław wiślany dla rozwoju handlu zbożem w XVI wieku, - podaje najważniejsze postanowienia unii lubelskiej, - zna datę pierwszej wolnej elekcji, - rozumie znaczenie terminu <i>potop szwedzki</i>, - wyjaśnia, na czym polegała wojna podjazdowa, - wskazuje na mapie terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów i miejsce zawarcia unii polsko-litewskiej w 1569 roku, - pokazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII wieku. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejszych przedstawicieli polskiego renesansu, - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sejm, sejmik, pospolite ruszenie, szlachta, przywilej, poseł, herb</i>, - tłumaczy, dlaczego rycerstwo przekształciło się w szlachtę, - rozumie znaczenie terminu <i>demokracja szlachecka</i>, - omawia funkcje poszczególnych zabudowań gospodarczych wchodzących w skład folwarku szlacheckiego, - omawia przyczyny i skutki zawarcia unii lubelskiej, - ocenia znaczenie unii lubelskiej, - wie, jak nazywał się pierwszy polski władca elekcyjny, - wymienia postanowienia Artykułów henrykowskich, - zna przyczyny kryzysu państwa polsko-litewskiego w XVII wieku, - ocenia znaczenie hołdu pruskiego w dziejach Rzeczypospolitej, - rozpoznaje takie elementy architektoniczne, 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę hołdu pruskiego, - wie, dlaczego Mikołaj Rej i Jan Kochanowski należą do najważniejszych twórców w historii literatury polskiej, - omawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju kultury polskiej, - wie, na czym polegała uprzywilejowana pozycja szlachty w Rzeczypospolitej, - wymienia prawa i obowiązki szlachty, - tłumaczy, jaką rolę pełnił Gdańsk w XVI-wiecznym handlu zbożem, - wymienia przywileje szlacheckie ograniczające wolność osobistą chłopów, - wymienia narodowości żyjące na terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów, - zna prawa, które konfederacja warszawska gwarantowała szlachcie, - tłumaczy, czym była reformacja, - wie, dlaczego Stefana Czarnieckiego i Jana III Sobieskiego uznaje się 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady budowli renesansowych w Polsce, - wyjaśnia, w jaki sposób obradował sejm walny, - dostrzega wpływ nadawania szlachcie kolejnych przywilejów na pozycję tej grupy w państwie oraz osłabienie władzy królewskiej, - zna datę zatwierdzenia uchwały <i>nihil novi</i>, - wymienia elementy, z których składał się herb szlachecki, - wie, na czym polegała tolerancja religijna w XVI-wiecznej Rzeczypospolitej, - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>elekcja, pole elekcyjne, koronacja</i>, - tłumaczy, na czym polegała zasada <i>liberum veto</i>, - zna główne przyczyny i skutki wojen polsko-moskiewskich w XVII stuleciu, - charakteryzuje życie dworskie na Zamku Królewskim na Wawelu, - odnajduje w różnych źródłach twory Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego, - opisuje wygląd dworu 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>folwark, pańszczyzna, kmiecie</i>, - zna datę uchwalenia unii polsko-litewskiej w Lublinie, - wymienia nazwy współczesnych państw, które leżą na terytorium dawnej Rzeczypospolitej, - tłumaczy, jakie ślady potęgi dawnej Rzeczypospolitej można odnaleźć na terytorium współczesnej Litwy, Łotwy, Białorusi i Ukrainy, - podaje przykłady dzieł sztuki nawiązujących do wydarzeń z XVI- i XVII-wiecznej historii Rzeczypospolitej, - zna dzieje dzwonu Zygmunt, - umieszcza na linii chronologicznej datę złożenia hołdu pruskiego, - określa, jaki wpływ na rozwój sztuki renesansowej w Polsce miała kultura włoska, - porównuje funkcję Zamku Królewskiego na Wawelu za panowania Jagiellonów oraz współczesnego Pałacu Prezydenckiego w Warszawie, - opisuje przebieg spławu

		<p>jak: loggia, arkady, attyka,</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi opisać wygląd tradycyjnego stroju szlacheckiego, - omawia przebieg wolnej elekcji, - wyjaśnia, jakie znaczenie miała obrona klasztoru na Jasnej Górze dla Polaków walczących z najeźdźcą podczas potopu szwedzkiego, - podaje najważniejsze przyczyny i skutki wojen polsko-szwedzkich i polsko-tureckich w XVII wieku. 	<p>za bohaterów narodowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie porty rzeczne leżące na szlaku spławu wiślanego oraz rzeki, którymi spławiano towary, - opowiada o rozwoju Gdańska w XVI i XVII wieku, - porównuje wolną elekcję z wyborami prezydenckimi we współczesnej Polsce, - wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych przez wojska polskie w XVII stuleciu, - opowiada o wyprawie wiedeńskiej Jana III Sobieskiego, używając wyrazów: <i>oblężenie, odsiecz, sułtan, husaria</i>, - analizuje zamieszczony w podręczniku tekst źródłowy na temat zwycięstwa Jana III Sobieskiego pod Wiedniem i formułuje wnioski na jego podstawie, - wymienia skutki zwycięstwa Jana III Sobieskiego w bitwie pod Wiedniem. 	<p>szlacheckiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje poszczególne grupy polskiej szlachty, - wyjaśnia na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób można było zdobyć i utracić szlachectwo, - porównuje szlachecki sejm walny ze współczesnym polskim parlamentem, - porównuje na przykładzie Gdańska funkcjonowanie portów morskich w XVI oraz XXI wieku, - porównuje postanowienia unii lubelskiej z ustaleniami unii w Krewie, - porównuje wygląd świątyń poszczególnych grup wyznaniowych zamieszkujących obszar dawnej Rzeczypospolitej, - wskazuje różnice między pacta conventa i Artykułami henrykowskimi, - ocenia, jaką rolę odegrał Stefan Czarniecki podczas wojny ze Szwecją w latach 1655–1660, - opisuje uzbrojenie husarza na podstawie ilustracji, - omawia przyczyny i 	<p>wiślanego,</p> <ul style="list-style-type: none"> - umieszcza na linii chronologicznej datę zawarcia unii lubelskiej, - charakteryzuje poszczególne grupy narodowościowe żyjące w państwie polsko-litewskim, - wymienia prawa grup wyznaniowych we współczesnej Polsce, - umieszcza na linii chronologicznej datę pierwszej wolnej elekcji w Rzeczypospolitej, - zaznacza na linii chronologicznej daty: 1655, 1660, 1683.
--	--	--	--	--	--

				skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII wieku, - porównuje terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów z obszarem współczesnej Polski.	
Upadek Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: elekcji Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla Polski, I rozbioru Rzeczypospolitej, utworzenia Komisji Edukacji Narodowej, - wie, czym były obiady czwartkowe i kto w nich uczestniczył, - zna datę uchwalenia Konstytucji 3 Maja, - podaje daty: obrad Sejmu Wielkiego, wojny prowadzonej w obronie Konstytucji 3 maja, II rozbioru Polski, - wymienia dokonania Tadeusza Kościuszki przed wybuchem powstania w 1794 roku, - wie, jaką rolę odegrali w trakcie powstania kościuszkowskiego Jan Henryk Dąbrowski i Jan Kiliński, - omawia przyczyny i skutki III rozbioru Polski, - wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą w wyniku I, II i III rozbioru, - wymienia reformy wprowadzone w polskim systemie oświaty za panowania Stanisława Augusta 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego Ignacy Krasicki zaliczany jest do czołowych postaci polskiej kultury w XVIII wieku, - wyjaśnia znaczenie terminu <i>konstytucja</i>, - zna przyczyny i skutki uchwalenia Konstytucji 3 Maja, - wie, kim byli Stanisław Małachowski i Hugo Kołłątaj, - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>barok</i>, <i>oświecenie</i>, <i>klasycyzm</i>, - wymienia charakterystyczne cechy sztuki barokowej i klasycystycznej, - podaje przykłady budowli barokowych i klasycystycznych z uwzględnieniem regionu, w którym mieszka, - wie, jakie funkcje pełniła sztuka barokowa w Kościele katolickim, - określa, jakie znaczenie dla Rzeczypospolitej miało utworzenie Komisji Edukacji Narodowej, - omawia reformy Sejmu 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia postulaty konfederatów barskich, - wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 Maja, - omawia okoliczności, w jakich zawiązano konfederację targowicką, i wymienia jej następstwa, - zna okoliczności ustanowienia Orderu <i>Virtuti Militari</i> przez Stanisława Augusta Poniatowskiego, - wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 maja jest obecnie świętem narodowym, - zna datę III rozbioru Rzeczypospolitej, - wymienia najważniejsze wynalazki epoki oświecenia, - tłumaczy, czym była <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, - ocenia decyzję króla Stanisława Augusta Poniatowskiego o przystąpieniu do 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie, dlaczego dzień 14 października jest obchodzony jako Dzień Edukacji Narodowej, - podaje datę wybuchu powstania kościuszkowskiego, - dostrzega związek między wykształceniem obywateli a ich poczuciem odpowiedzialności za państwo, - umieszcza na linii chronologicznej daty: 1788, 1791, 1792, 1793, - wyjaśnia, dlaczego Tadeusz Kościuszko wydał uniwersał połaniecki, - ocenia dokonania Tadeusza Kościuszki, - porównuje sztukę barokową z klasycystyczną oraz wskazuje różnice między stylem renesansowym i barokowym w architekturze. 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, dlaczego sejm obradujący w latach 1788–1792 określa się jako Sejm Czteroletni lub Sejm Wielki, - zna dzieła sztuki nawiązujące do wydarzeń z XVIII-wiecznej historii Rzeczypospolitej, - umieszcza na linii chronologicznej daty: 1764, 1772, 1773, - umieszcza na linii chronologicznej daty wybuchu powstania kościuszkowskiego oraz III rozbioru Polski, - opowiada o losach Tadeusza Kościuszki po powstaniu w 1794 roku, - rozpoznaje takie elementy architektoniczne, jak: gzyms, tympanon, fasada, - tłumaczy, co spowodowało ożywiony rozwój nauki w epoce oświecenia, - ocenia dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

	Poniatowskiego.	<p>Wielkiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiada o wydarzeniach, które rozegrały się podczas powstania kościuszkowskiego, używając wyrażeń: <i>naczelnik powstania, przysięga Kościuszki, kosynierzy,</i> - podaje przyczyny i skutki wybuchu powstania w 1794 roku, - opisuje przebieg insurekcji kościuszkowskiej. 	<p>konfederacji targowickiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę chłopów w powstaniu kościuszkowskim. 		
--	-----------------	--	--	--	--

Uwaga dotycząca oceniania na każdym poziomie wymagań:

- aby uzyskać kolejną, wyższą ocenę, uczeń musi opanować zasób wiedzy i umiejętności z poprzedniego poziomu.